

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/41/2023
Identifikačné číslo spisu:	8220200768
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8220200768.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a sudcov JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobcu Z. K., narodeného XX. S. XXXX, E., P. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Staroňom, Prešov, Hlavná 89, proti žalovanej Obec Fričkovce, Hertník, Fričkovce 103, IČO: 00 321 958, zastúpenej JUDr. Lucia Jurgová advokátka, s. r. o., Košice, Kováčska 28, IČO: 47 236 884, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Bardejov, pod sp. zn. 9C/19/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. augusta 2022 sp. zn. 11Co/12/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 26. januára 2022 č. k. 9C/19/2020 - 84 žalobu zamietol a priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že 27. augusta 2012 bola spísaná na notárskom úrade notárky JUDr. Marty Valčkovej notárska zápisnica sp. zn. N 420/2012, Nz 30461/2012, NCRI 31185/2012 a bolo ňou osvedčené vydržanie vlastníckeho práva žalovanou mimo iné aj k parcele EKN XXX/XXX evidovanej na LV XXXX (sporná parcela) a to na základe vyhlásenia starostu Obce Fričkovce F. S. N. o tom, že aj túto nehnuteľnosť užívali obyvatelia obce Fričkovce s tým, že táto nehnuteľnosť bola vo vlastníctve Kamenčíkovej spoločnosti vo Fričkovciach, ktorá nadobudla tento majetok v roku 1938, ktorý slúžil občanom obce a po založení družstva v roku 1949 a 1959 bol združený do užívania poľnohospodárskeho družstva, avšak keďže toto zaniklo bez právneho nástupcu a tento majetok užívali obyvatelia obce, starosta uviedol, že navrhuje tento majetok majetkovoprávne vysporiadať v prospech obyvateľov obce s tým, že súdne spory ohľadom tohto majetku nie sú a ani neboli, pričom toto tvrdenie starostu Obce Fričkovce dosvedčili dvaja svedkovia a to Z. N. a Š. E. Z LV č. XXXX so stavom k 16. augustu 2012 zistil, že v čase pred vydržaním žalovanou, bola výlučným vlastníkom mimo iných aj spornej parcely Kamenčíková spoločnosť vo Fričkovciach a to titulom cit. „Skut. rozdel. č. d. XXX/XX - B1“; rozhodnutie Správy katastra Bardejov

č. C 2/2012/Lu z 19. marca 2012; Z 822/2012 s tým, že aj táto sporná parcela bola v tej dobe v správe Slovenského pozemkového fondu. Podľa pozemkovoknižnej vložky č. XXX do jej majetkovej podstaty patriace parcely č. XXX/X; XXX/X; XXX; XXXX/X; XXXX; XXXX a XXXX patrili do vlastníctva Kamenčíkovej spoločnosti vo Fričkovciach, ktorá ich nadobudla na základe skutočného rozdelenia držby 13. januára 1938 č. d. XXX. Z potvrdenia obce Fričkovce z 24. augusta 2012 zistil, že obec vyhlásila, že sporná parcela ako aj iné parcely evidované v tom čase na LV č. XXXX a LV č. XXX patrili do vlastníctva Kamenčíkovej spoločnosti vo Fričkovciach, ktorá zanikla bez právneho nástupcu s tým, že podľa šetrenia medzi najstaršími občanmi obce tieto nehnuteľnosti slúžili občanom obce, ktorí ich dlhodobo užívali a preto by mali patriť do ich vlastníctva ako najvhodnejšiemu preberateľovi tohto majetku s tým, že doposiaľ obec nikto nepožiadala o vydanie písomného potvrdenia k vyporiadaniu tohto majetku. Túto skutočnosť potvrdili i svedkovia Š. E. a Z. N. ktorí zhodne uviedli, že cit. „Dosvedčujem, že tieto nehnuteľnosti slúžili občanom obce Fričkovce a po založení družstva boli združené do užívania družstva.“. Ďalej zistil, že listom z 13. mája 2017 žalobca vyzval žalovanú na mimosúdne majetkovoprávne vyporiadanie k spornej parcele (EKN XXX/XXX)

s tým, že uviedol, že túto spornú parcelu spolu aj s manželkou užíva viac ako 30 rokov

a od nepamäti má na nej postavenú maštal', ktorú užívajú bez toho, aby ich niekto rušil, už vôbec nie obec s tým, že za túto stavbu maštale dokonca platí aj daň. Listom z 09. júna 2017 žalobca oznámil žalovanej, že sa na navrhnuté stretnutie nezúčastní a uviedol „Vo vašej výzve uvádzate, že parcelu EKN č. XXX/XXX - vodné plochy o výmere 323 m², k. ú. P. mi daroval môj právny predchodca - otec Z. K. dňa 09.12.1983. Opäť z Vašej strany ide o prekrúcanie tvrdení a zavádzanie, pretože ja som to nikdy netvrdil.“ s tým, že otec žalobcovi daroval iba parcelu EKN XXX/X, avšak spolu s ňou žalobca nerušene užíval aj spornú parcelu. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že spornú parcelu vlastníla Kamenčíková spoločnosť Fričkovce a po jej zániku ju spravovalo Poľnohospodárske družstvo Osikov, od ktorého mal žalobca spolu s manželkou súhlas na užívanie tejto spornej parcely, keďže družstvo ju neobhospodarovalo. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že žalobca nepreukázal esenciálnu (podstatnú) skutočnosť, ktorou je preukázanie existencie hoc aj putatívneho právneho titulu, od ktorého by žalobca objektívne a pre kohokoľvek uveriteľne odvodzoval svoje subjektívne presvedčenie, že sporná parcela mu patrí a teda žalobca nepreukázal existenciu hoc aj vadného právneho úkonu, na základe ktorého by mohol byť objektívne on sám v presvedčení, že sporná parcela mu patrí a teda že v jej užívaní je dobromyseľným držiteľom. Konštatoval, že aj napriek tomu, že uvedený nedostatok vytkla žalobcovi už aj žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe, žalobca svoju povinnosť tvrdenia ani preukázania tvrdeného oproti skutočnostiam uvádzaným v žalobe nijako nedoplnil a stále zotrval iba na svojom konštatovaní, že dobromyseľným držiteľom spornej parcely sa stal potom, ako spolu s jemu otcom v roku 1983 darovanou parcelou EKN XXX/X, na ktorej postavil rodinný dom, začal užívať aj susednú spornú parcelu, no žalobca nijako neozrejmil, na základe čoho usúdil, resp. čo ho oprávňovalo myslieť si, že aj táto susedná sporná parcela mu patrí a že ju teda môže v dobrej viere užívať ako vlastnú. Uviedol, že uvedené si žalobca nemohol myslieť ani titulom darovacej zmluvy z 09. decembra 1983, ktorej zmluvy sa žalobca v súvislosti so začiatkom svojho vstupu do dobromyseľnej držby dovoľával, pretože, ako aj sám žalobca v liste z 09. júna 2017 adresovanom žalovanej uviedol, cit. „Vo vašej výzve uvádzate, že parcelu EKN č. XXX/XXX - vodné plochy o výmere 323 m², k. ú. P. mi daroval môj právny predchodca - otec Z. K. dňa 09.12.1983. Opäť z Vašej strany ide o prekrúcanie tvrdení a zavádzanie, pretože ja som to nikdy netvrdil.“, t. j. žalobca v tomto liste sám priznal, že darovacou zmluvou z 09. decembra 1983 mu jeho otec daroval len parcelu EKN XXX/X, avšak nie aj spornú parcelu. Zdôraznil, že žalobca si aj vzhľadom na toto svoje vlastné tvrdenie bol a musel byť vedomý, že spornú parcelu mu jeho otec nedaroval a teda, že mu sporná parcela nepatrí, preto objektívne ani nemohol byť v dobrej viere, že mu sporná parcela patrí a že ju teda ako svoju vlastnú aj oprávnené užíva. Uzavrel, že o tom, že žalobca nemohol byť a ani nebol dobromyseľným v užívaní spornej parcely svedčí aj to, že ohľadom jej užívania si žalobca žiadala súhlas od predsedu poľnohospodárskeho družstva, ktoré družstvo túto spornú parcelu po zániku jej posledného vlastníka Kamenčíkovej spoločnosti, malo v užívaní a teda, ak by žalobca bol skutočne v dobrej viere a teda by bol dobromyseľný v tom, že jemu patrí sporná parcela, t. j. že je jej vlastníkom, hoc aj na základe putatívneho (domnelého) právneho úkonu, tak by k jej užívaniu nepotreboval súhlas iného subjektu. Usúdil, že takýto súhlas na obhospodarovanie spornej parcely žalobca mal a potreboval a žiadala a toto svedčí o tom, že žalobca si bol a musel si byť dobre vedomý, že sporná parcela mu v skutočnosti

nepatrí. Naviac, existenciu tohto súhlasu od predsedu družstva s užívaním spornej parcely okrem tvrdenia nijako nepreukázal, avšak aj keby tak žalobca učinil a bol by tento súhlas preukázal, tak ani táto skutočnosť by nemohla odôvodniť záver o jeho dobromyseľnosti pri užívaní spornej parcely, pretože tak, ako to vyplynulo z LV č. XXXX v jeho stave k 16. augustu 2012, t. j. v stave pred vydržaním vlastníckeho práva k spornej parcele žalovanou a jednako ako to vyplynulo aj z opakovaných tvrdení samotného žalobcu, posledným vlastníkom spornej parcely bola Kamenčíková spoločnosť, nie však zmienené poľnohospodárske družstvo, ktoré družstvo túto spornú parcelu iba užívalo (obhospodarovalo) avšak nevlastnilo, takže v zmysle rímskej právnej zásady „nemo plus iuris transfere potest, quam ipse habet“, t. j. „nikto nemôže na iného previesť viac práva, ako sám má“, by to znamenalo, že družstvo, ktoré bolo len užívateľom spornej parcely by na žalobcu ani nemohlo preniesť vlastníctvo k nej. Nakoniec dodal, že žalobca, ktorý bol ako obdarovaný sám účastníkom písomnej darovacej zmluvy s jeho otcom z 09. decembra 1983, musel mať vedomosť, že na prevod vlastníctva k nehnuteľnosti je nevyhnutný písomný právny úkon (písomná zmluva) a preto nie je zrejším, na základe čoho si žalobca myslel, resp. čo ho oprávňovalo k tomu domnievať sa, že by mu bez takéhoto hoc aj vadného právneho úkonu sporná parcela patrila, resp. mohla vlastnícky patriť, pričom v tomto smere žalobca toto nemôže odvodiť ani od vlastníctva svojich predchodcov o ktorých žalobca taktiež uviedol, že z nevedno akých dôvodov aj oni spornú parcelu len fakticky užívali. Podľa súdu prvej inštancie na prijatie záveru o dobromyseľnosti držby nestačí, že sporná parcela iba bezprostredne susedila s majetkom žalobcu, ktorý sa jej iba fakticky „ujal“ (zmocnil), keďže ju nikto neobhospodaroval a samotný faktický výkon práva a jeho trpenie nepostačuje na jeho vydržanie, pričom tento stav nemôže konvalidovať ani skutočnosť, že žalobca si na spornej parcele postavil maštal, ktorá je tak zrejme nepovolenou a neoprávnenou stavbou, pretože inak by sa pri vydávaní stavebného povolenia na ňu alebo pri jej ohlasovaní žalobca už vtedy dozvedel, že sporná parcela na ktorej chce stavať mu vlastnícky nepatrí. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 23. augusta 2022 sp. zn. 11Co/12/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Mal za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je riadne a presvedčivo zdôvodnené, súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho aj správne právne závery. Odvolací súd v súvislosti so zisťovaním predpokladov pre nadobudnutie vlastníctva k spornej parcele na základe vydržania v zhode so súdom prvej inštancie akcentoval, že sám žalobca v priebehu konania deklaroval, že v roku 1986 požiadal o súhlas s užívaním tohto pozemku predsedu Poľnohospodárskeho družstva Osikov a v roku 2017 mal záujem o kúpu tohto pozemku od žalovanej. Konštatoval, že ak by bol žalobca naozaj po celý čas presvedčený, že mu pozemok patrí, pozemok by užíval bez toho, aby oslovoval osoby, ktoré mali akýkoľvek vzťah k pozemku. Ešte rozporupľejšie však podľa názoru odvolacieho súdu vyznievalo hodnotenie žalobcu, že za nepravdivé považuje tvrdenie súdu prvej inštancie, že si musel byť vedomý toho, že spornú parcelu mu otec nedaroval a že mu táto parcela nepatrí, ku ktorému sám dodal, že sporná parcela nebola uvedená v darovacej zmluve z roku 1983, nakoľko tam uvedená byť nemohla, keďže nebola zapísaná v katastri nehnuteľností na meno jeho otca, v dôsledku čoho mu ju nemohol formálne darovať a že jeho otec mu aj napriek tomu mohol darovať spornú parcelu neplatne. Odvolací súd uviedol, že z tohto hodnotenia možno s vysokou pravdepodobnosťou usúdiť, že žalobca si je síce vedomý všetkých nedostatkov, pre ktoré nemohol nadobudnúť spornú parcelu do svojho vlastníctva, avšak stále hľadá možnosti, ako by mohol nepriaznivý výsledok sporu zvrátiť vo svoj prospech. Nesúhlasil s tvrdením žalobcu, že v prejednávanej spore ide o ukážkový prípad vydržania a vstupu do držby s okolnosťou, že sa jedná o pozemok nikoho, keďže nie je pravdou ani to, že k vstupu žalobcu do držby došlo v roku 1983 a z uvedeného dôvodu sa odvolací súd argumentmi žalobcu ohľadom jeho časovej prednosti voči Slovenskému pozemku fondu ako správcovi nezaoberal. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolaťel“) dovolanie s tým, že rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola riešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Bol názoru, že v prejednávanej spore ide o ukážkový

prípád vydržania, keď posledným známym vlastníkom sporného pozemku bola Kamenčíkova spoločnosť, ktorá zanikla bez právneho nástupcu, avšak už pred jej zánikom sporný pozemok užíval žalobca a jeho otec, pričom pozemok bol riadne oplotený ako súčasť ostatných pozemkov žalobcu. Uviedol, že za žiadnych okolností nemohla nadobudnúť tento pozemok ako dobromyseľný nadobúdateľ žalovaná, nakoľko žalovaná nikdy nevstúpila do držby, keďže pozemok bol oplotený a bola na ňom postavená maštal'. Výtkol odvolaciemu súdu, že túto skutočnosť neriešil a neriešil ani to, že žalovaná nemohla mať ani putatívny titul na vstup do držby a nebola ani právnym nástupcom Kamenčíkovej spoločnosti, keď len sucho skonštatoval, že žalobca sa nesprávne domnieva, že sa ujal držby a že žalobca nemôže byť dobromyseľný, keď žiadal o súhlas s užívaním predsedu Kamenčíkovej spoločnosti. Poukázal na skutočnosť, že sporný pozemok užíval aj po zániku Kamenčíkovej spoločnosti, kedy už nebolo od koho žiadať súhlas a keďže išlo o opustenú vec, resp. nepatriacu nikomu, tak mal za logické, že po 10 rokoch, kedy sa k veci nikto neprihlásil a žalobca ju v dobrej viere po celý čas nepretržite užíval, mal za to, že mu patrí a že sa stal jej vlastníkom. Za otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli riešené považoval otázky 1/ ako sa má užívateľ pozemku stať dobromyseľným ohľadne vstupu do držby u pozemku, ktorý nepatrí nikomu po zaniknutej právnickej osobe, ktorá zanikla bez právneho nástupcu, 2/ aký má byť putatívny nadobúdaci titul u pozemku, ktorý nepatrí nikomu po zaniknutej právnickej osobe, ktorá zanikla bez právneho nástupcu, teda všeobecne u veci opustenej alebo nepatriacej nikomu, 3/ aj keď užívateľ pozemku žiadal pôvodne o súhlas predsedu právnickej osoby, ktorá bola vlastníkom pozemku, je možné vyhodnotiť tento súhlas s užívaním pozemku po zániku tejto právnickej osoby bez právneho nástupcu ako okolnosť vylučujúcu dobromyseľnosť užívateľa, keď tento pozemok užívateľ ako svoj vlastný užíval viac ako 10 rokov po zániku tejto právnickej osoby, pozemok bol ním oplotený a na pozemku sa nachádzala jeho stavba. V ďalšom podrobne rozoberal právny a skutkový stav sporu. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že predmetom konania je nárok žalobcu na určenie vlastníckeho práva vydržaním, pričom zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sú dlhodobo nemenne zastávané právnou teóriou, ako aj právnou praxou dovolacieho súdu a v posudzovanom spore nebola žalobcom produkovaná žiadna relevantná právna otázka, ktorá by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. Bola názoru, že žalobca mylne za takéto právne otázky označuje skutočnosti, ktoré sú pre posúdenie podmienok vydržania právne bezvýznamné a za také je potrebné považovať ním označené tvrdenia na preukázanie dobromyseľnosti držby týkajúce sa darovania iného pozemku jeho otcom, zániku Kamenčíkovej spoločnosti Fričkovce, ktorá bola vedená ako predchádzajúci vlastník, súhlas predsedu bývalého Poľnohospodárskeho družstva Osikov s užívaním, keď ani jedna z týchto skutočností nie je spôsobilá preukázať dobromyseľnosť pri vstupe do držby, ako aj po celú dobu jej trvania. Konštatovala, že vymedzenie dovolacieho dôvodu nezodpovedá právnej úprave, keď žalobca nevymedzil, ktoré právne posúdenie odvolacieho súdu považuje za nesprávne a nekonkretizoval ani to, v čom podľa jeho názoru spočíva nesprávnosť právneho posúdenia odvolacím súdom, keď dovolaciemu súdu položil tri otázky, ktoré podľa jeho názoru neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešené.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného odvolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

11. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľ v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzil právnu otázku, či aj keď užívateľ pozemku žiadal pôvodne o súhlas predsedu právnickej osoby, ktorá bola vlastníkom pozemku, je možné vyhodnotiť tento súhlas s užívaním pozemku po zániku tejto právnickej osoby bez právneho nástupcu ako okolnosť vylučujúcu dobromyseľnosť užívateľa, keď tento pozemok užívateľ ako svoj vlastný užíval viac ako 10 rokov po zániku tejto právnickej osoby, pozemok bol ním oplotený a na pozemku sa nachádzala jeho stavba.

12. Po konštatovaní prípustnosti dovolania pristúpil dovolací súd k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzených právnych otázkach.

13. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

14. V Občianskom zákonníku v znení platnom v čase vstupu žalobcu do držby pozemku bol rozsah subjektov vydržania obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetov vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb., účinnou od 1. januára 1992, boli tieto obmedzenia odstránené. V súvislosti s vydržaním vlastníckeho práva k pozemku predmetná novela umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 01. januárom 1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ pozemku (t. j.

ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) spĺňal k 01. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov a zároveň bol držiteľom oprávneným (t. j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním.

15. Dobrá viera (ako predpoklad oprávnenej držby) je presvedčením nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Iba samotná detencia k vydržaniu nestačí. Okolnosti, ktoré svedčia záveru o existencii dobrej viery sú okolnosti týkajúce sa tiež právneho dôvodu nadobudnutia (titulu) - teda okolnosti svedčiace o poctivosti tohto nadobúdacieho titulu. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec patrí, je nutné posudzovať nielen zo subjektívnych predstáv držiteľa, ale i z objektívnych hľadísk viažucich sa k právnemu dôvodu (titulu), z ktorého sa odvodzuje vznik práva. Iba vzhľadom na formu právneho úkonu (ústnu alebo i písomnú) nemožno vylúčiť, ani potvrdiť existenciu dobrej viery držiteľa pri nadobúdaní nehnuteľnosti bez toho, aby nedošlo k zohľadneniu konkrétnych právnych, ale i skutkových okolností prípadu spojených s prevodom nehnuteľností - viažucich sa k nadobúdaciemu titulu (porovnaj napríklad Cpj 69/83 z 30. marca 1992). Dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom na všetky okolnosti, sa musí vzťahovať aj na titul, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo. Tento titul nemusí byť vždy daný. Postačí, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že tu taký titul je. Posúdenie, či je držiteľ v dobrej viere alebo nie, je potrebné vždy hodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska samotného účastníka konania (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. apríla 2006 sp. zn. 22Cdo/984/2006). Nie je vylúčené, aby k vydržaniu vlastníckeho práva došlo na základe putatívneho právneho titulu (predstieraného, či neplatného). Je potrebné však vziať do úvahy, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu prejednávaneho prípadu po každom vyžadovať, nemal po vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Pre účely prejednávanej veci treba osobitne zdôrazniť, že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalnej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedlniteľný (viď tiež napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/97/2009, 4Cdo/283/2009, 5Cdo/30/2010, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010, 6MCdo/5/2010). Neznalosť inak jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedlňuje účastníka - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť.

16. Dobrá viera držiteľa sa musí teda vzťahovať na všetky právne skutočnosti, ktoré majú za následok nadobudnutie veci alebo práva, ktorá je predmetom držby, teda aj na existenciu platnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Judikatúra súdov je konštantná v tom, že pokiaľ sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti po 01. apríli 1964 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka nemôže byť držiteľom oprávneným (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2011 sp. zn. 5Cdo/49/2010). Na základe ústnej zmluvy o jej prevode nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci aj keď je subjektívne presvedčený, že takáto zmluva na originálne nadobudnutie vlastníckeho práva postačuje. Držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (m.m. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. decembra 2013 sp. zn. 1Cdo/137/2011).

17. V danom prípade nie je celkom zrejmé, od čoho žalobca svoj titul vstupu do držby odvodzuje, keď tvrdí, že sa držby ujal jeho právny predchodca po zániku Kamenčíkovej spoločnosti, zároveň ho odvodzuje od darovacej zmluvy o prevode pozemku a v neposlednom rade od súhlasu predsedu Poľnohospodárskeho družstva Osikov s užívaním nehnuteľnosti. Ako už bolo uvedené vyššie, omyl

vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka ospravedliteľný nie je. Žalobca nepreukázal so zreteľom na všetky okolnosti, že bol dobromyseľný, predovšetkým nepreukázal riadny vstup do držby. Samotné dlhodobé užívanie nehnuteľnosti, ani nerušenie v užívaní pre dobromyseľnosť nepostačuje.

18. Úprava inštitútu vydržania je v našej platnej právnej úprave zakotvená v ustanovení § 134 Občianskeho zákonníka. Vydržaním možno nadobudnúť vlastnícke právo k hnuteľnej veci aj k nehnuteľnosti, pokiaľ sa vlastnícke právo nenadobudlo na základe iného právneho titulu. Inter alia možno vydržať aj právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Nevyhnutným predpokladom vydržania je oprávnená držba držiteľa. O oprávnenosť držby ide v tom prípade, ak je držiteľ dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí. Pri pochybnostiach o oprávnenosti držby platí domnienka oprávnenosti držby, a tým teda aj dobromyseľnosti. Treba pritom posudzovať, či držiteľ pri bežnej opatrnosti mal alebo mohol mať pochybnosti, či mu vec alebo právo patrí. Do doby, po ktorú je potrebné mať vec v oprávnenej držbe sa započíta aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca. Nie je vylúčená ani dobromyseľnosť držby contra tabulas. Ide o prípad, keď je osoba dobromyseľným držiteľom napriek tomu, že v katastri nehnuteľností je ako vlastník označená iná osoba ako držiteľ. Takýmito prípadmi môže byť napríklad, ak je vlastníkom pozemku parcely registra „E“ presvedčený, že je vlastníkom pozemku parcely registra „C“ alebo vice versa. Ďalšími prípadmi môže byť, ak namiesto pôvodného vlastníka pozemku, dôjde k zápisu inej osoby, bez toho, aby sa pôvodný vlastník o tejto zmene dozvedel. Vydržanie patrí medzi originárne spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva. Je to tak z dôvodu, že vydržateľ neodvodzuje svoje vlastnícke právo od vlastníckeho práva pôvodného vlastníka, ale od inej právnej skutočnosti, ktorou je uplynutie rozhodnej doby, počas ktorej bol oprávneným držiteľom. Pri derivátnom nadobudnutí vlastníckeho práva, nový vlastník odvodzuje svoje vlastnícke právo od skoršieho vlastníka a nadobúda vlastníctvo len za splnenia podmienky, že aj skorší vlastník bol vlastníkom veci. Možno povedať, že pri derivátnom nadobúdaní je plne prítomná zásada nemo plus iuris. Pri originárnom nadobudnutí ergo bude právne bezvýznamné spochybnenie vlastníckeho práva predchádzajúcich vlastníkov, resp. držiteľov. Originárne nadobudnutie tak bude hojiť právne vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu.

19. Odvolací súd preto správne právne posúdil otázku vydržania, jeho zákonných predpokladov a správne vyvodil, že žalobca nesplnil jeden z týchto zákonných predpokladov, a to dobromyseľnosť v tom, že mu predmetná vec patrí. Dovolací súd súhlasí so záverom odvolacieho súdu, že sám žalobca v priebehu konania deklaroval, že v roku 1986 požiadal o súhlas s užívaním tohto pozemku predsedu Poľnohospodárskeho družstva Osikov a v roku 2017 mal záujem o kúpu tohto pozemku od žalovanej. Bol preto správny záver odvolacieho súdu, že ak by bol žalobca naozaj po celý čas presvedčený, že mu pozemok patrí, pozemok by užíval bez toho, aby oslovoval osoby, ktoré mali akýkoľvek vzťah k pozemku.

20. Dovolací súd uzatvára, že požiadanie predsedu poľnohospodárskeho družstva o súhlas s užívaním predmetného pozemku je okolnosťou vylučujúcou dobromyseľnosť užívateľa, že mu pozemok skutočne patrí. Dovolací súd navyše uvádza, že iba na základe skutočnosti, že právny predchodca žalobcu sa ujal držby nehnuteľnosti, ktorá mu vlastnícky nepatrila a ku ktorej nemal žiadny nadobúdaci titul a žalobca v tejto držbe pokračoval, nemôže žalobca byť dobromyseľný v tom, že nadobudol vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti vydržaním. Zánik Kamenčíkovej spoločnosti a následne obsadenie jej pozemkov právnymi predchodcami žalobcu nemohlo u žalobcu vyvolať presvedčenie, že mu predmetný pozemok patrí. Pokiaľ právny predchodca žalobcu bol od počiatku nedobromyseľný vo vzťahu k držbe predmetného pozemku, je bez právnej relevancie, ako dlho jeho neoprávnená držba trvala, príp. či si na predmetnom pozemku žalobca postavil maštal'. Ak je držba veci neoprávnená, ostáva neoprávnenou bez ohľadu na dĺžku jej trvania, pričom s neoprávnenou držbou nikdy nemožno spájať účinky vydržania vlastníckeho práva. Nie každé subjektívne presvedčenie držiteľa o oprávnenosti jeho držby automaticky zakladá jeho dobromyseľnosť v právnom zmysle slova, pričom za dobromyseľnosť držiteľa možno pokladať len také presvedčenie, ktoré je s ohľadom na objektívne okolnosti aj odôvodnené. Dobromyseľnosť žalobcu vo vzťahu k predmetnej nehnuteľnosti je spochybnená z troch dôvodov a to 1/ žalobca sám vo svojom liste z 09. júna 2017 uviedol žalovanej, že nikdy netvrdil, že mu parcelu EKN č.

XXX/XXX daroval jeho právny predchodca, 2/ výzvou z 13. mája 2017 žalobca požiadal žalovanú o mimosúdne majetkovoprávne vysporiadanie nehnuteľnosti a 3/ žiadosť žalobcu o súhlas s užívaním predmetného pozemku predsedu Poľnohospodárskeho družstva Osikov v roku 1986.

21. Pokiaľ žalobca požadoval vyriešiť otázky 1/ ako sa má užívateľ pozemku stať dobromyseľným ohľadne vstupu do držby u pozemku, ktorý nepatrí nikomu po zaniknutej právnickej osobe, ktorá zanikla bez právneho nástupcu, 2/ aký má byť putatívny nadobúdaci titul u pozemku, ktorý nepatrí nikomu po zaniknutej právnickej osobe, ktorá zanikla bez právneho nástupcu, teda všeobecne u veci opustenej alebo nepatriacej nikomu, dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

22. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že žalobcom zadefinované právne otázky 1/ a 2/ by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP iba vtedy, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý (v tomto prípade) nebolo jeho návrhu na určenie vlastníckeho práva vyhovie. Žalobca ale tieto otázky nastolil v inej situácii - z napadnutého rozhodnutia totiž vyplýva, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil predovšetkým na závere, že žalobca nesplnil jeden zo zákonných predpokladov, a to dobromyseľnosť v tom, že mu predmetná nehnuteľnosť patrí, nepreukázal svoje tvrdenia a teda neunesol dôkazné bremeno. Predmetné „dovolacie“ otázky sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkali takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľom nastolené otázky majú v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prítom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

23. Dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že dovolanie žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP bolo prípustné, avšak žalobca v ňom neopodstatnene vytýka, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a preto jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

24. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej, ktorá bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP) a ktorej preukázateľne vznikli trovy, priznal proti žalobcovi v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.